

บทที่ 5

สรุป และข้อเสนอแนะ

สำหรับบทสุดท้ายของการศึกษาการวิเคราะห์อุปสงค์การเดินทางตามลำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศไทยฉบับนี้ เป็นการสรุปผลการศึกษาทั้งหมดเพื่อให้ง่ายต่อการศึกษา โดยสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้ 1) องค์ความรู้จากวรรณกรรม 2) ช่องว่างองค์ความรู้เชื่อมโยงสู่วัตถุประสงค์ 3) ผลการวิจัยที่สำคัญ 4) ข้อเสนอแนะในการวิจัย 5) ข้อจำกัดของการวิจัย และ 6) แนวทางการวิจัยในอนาคต

5.1 องค์ความรู้จากวรรณกรรม

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในด้านทฤษฎีต่าง ๆ และขั้นตอนในการศึกษา ประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการเดินทาง (ขนส่ง) 2) แนวคิดเกี่ยวกับการขนส่ง ประกอบด้วย การขนส่งทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีผลต่อการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว ตัวชี้วัดระดับของอุปสงค์ และ 3) แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ คือ โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ประกอบด้วย เศรษฐมิติสำหรับโมเดลสมการโครงสร้าง และขั้นตอนการประยุกต์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการโครงสร้าง อีกทั้งได้รวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว และงานวิจัยที่ใช้โมเดลสมการโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการศึกษา

5.2 ช่องว่างองค์ความรู้เชื่อมโยงสู่วัตถุประสงค์

จากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย และพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเดียว แม้จะมีผู้ทำการศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่มียงานวิจัยชิ้นใดที่ศึกษาเรื่องอุปสงค์การเดินทางตามลำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย การวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ คือ โมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งเป็นโมเดลที่มีคุณสมบัติพิเศษในการวิเคราะห์ตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง

หรือตัวแปรแฝง ในการวิเคราะห์อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวตามลำน้ำภายในประเทศไทย และแม้แต่จะมีผู้ศึกษาวิจัยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ แต่เครื่องมือชนิดนี้ยังไม่แพร่หลายมากนักในประเทศไทย ดังนั้นจึงน่าเชื่อว่าการวิจัยครั้งนี้ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาด้วยการใช้โมเดลสมการโครงสร้างมาทำการวิเคราะห์ถึงอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย และเพื่อศึกษาถึงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ 1) การท่องเที่ยว 2) การขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวทางน้ำ และ 3) อุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำ

5.3 ผลการวิจัยที่สำคัญ

ผลการวิจัยจากการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์ด้านอุปสงค์การเดินทางตามลำน้ำเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย สามารถสรุปได้ 2 หัวข้อหลัก ดังนี้

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติต่าง ๆ ของตัวแปร พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.50 และเพศชาย ร้อยละ 40.50 นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีอายุในช่วงระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 43.75 รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 20.50 นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด ร้อยละ 58.25 รองลงมา คือ มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 39.75 และมีสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 2 นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 52.50

สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 21.25 รองลงมา คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วงระหว่าง 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 21 และนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ ร้อยละ 37.25 รองลงมา คือ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 28.75 รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 16.25 ค้าขายและประกอบอื่น ๆ มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 8.25 และประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 1.25

ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านความบันเทิงและการดูแลการท่องเที่ยว และ ค่าใช้จ่าย ณ สถานที่ท่องเที่ยว ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47 และ ร้อยละ 53.25 ตามลำดับ และในด้านรสนิยม เวลาว่าง และฤดูกาล การท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในระดับมาก ร้อยละ 52 ร้อยละ 47 และ ร้อยละ 46.25 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านการขนส่งทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการเดินทาง รายได้ ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อุปกรณ์ขนส่ง สถานี ตารางการเดินทาง เวลาในการเดินทาง และประสบการณ์ ในการเดินทางทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.25 ร้อยละ 46.75 ร้อยละ 55.75 ร้อยละ 41.75 ร้อยละ 44.75 ร้อยละ 51.75 ร้อยละ 45.25 และ ร้อยละ 50 ตามลำดับ

ระดับอุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีระดับอุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับของอุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำต่อระยะเวลาพักในการท่องเที่ยวและความต้องการที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ค่าใช้จ่ายสินค้าและบริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และจำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92

5.3.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยโปรแกรมสถิติสเปคตรัล พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัจจัยด้านการท่องเที่ยว (ได้แก่ ความบันเทิงและการดูแล รสนิยม เวลาว่าง ฤดูกาล และค่าใช้จ่าย ณ สถานที่ท่องเที่ยว) มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำ (ได้แก่ ระยะเวลาพักในการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายสินค้าและบริการ จำนวนครั้งที่เคยมาท่องเที่ยว และความต้องการที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง) เท่ากับ 0.45 ($t = 2.11$) และผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการขนส่งทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำ

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ค่า Chi-square มีค่าเท่ากับ 412.40 มีค่าองศาอิสระเท่ากับ 116 ($p < 0.05$) ค่าสัดส่วน Chi-square ($\chi^2/df = 412.40/116$) มีค่าเท่ากับ 3.56 ค่า RMSEA และค่า SRMR มีค่าเท่ากับ 0.08 และ 0.07 ตามลำดับ ค่า RMR มีค่าเท่ากับ 0.05 ส่วนค่า GFI AGFI NFI NNFI และ CFI มีค่าเท่ากับ 0.96 0.95 0.97 1.00 และ 1.00 ตามลำดับ

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาและการวิเคราะห์ถึงอุปสงค์การเดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า มีทั้งปัจจัยที่มีผลและไม่มีผลต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำ ดังนั้นข้อเสนอแนะตามผลการศึกษาก็สามารถสรุปได้ดังนี้

สำหรับกรณีของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ควรจะรักษาสິงที่ดีเอาไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า จุดหมายปลายทางมีผลมากที่สุดต่อการตัดสินใจใน

การท่องเที่ยวตามลำน้ำ ซึ่งผู้ประกอบการอาจจะดำเนินการได้หลาย ๆ ทาง เช่น การมีร้านอาหารที่มีความสะอาด ปลอดภัย และมีตัวเลือกของสินค้าและอาหารที่มีคุณภาพจำนวนมาก เป็นต้น

ในกรณีผู้ประกอบการด้านการขนส่งควรจะตระหนักว่า การที่นักท่องเที่ยวใช้บริการการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำนั้น ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากจุดหมายปลายทางเป็นหลัก มิได้เกิดขึ้นจากแรงจูงใจ หรือความคาดหวังในการเดินทางทางน้ำ ดังนั้นผู้ประกอบการการขนส่งควรปรับปรุงและพัฒนาการบริการเพื่อให้เกิดแรงจูงใจ และความคาดหวัง อันจะเป็นทางหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามลำน้ำ โดยการนี้สิ่งที่ผู้ประกอบการด้านการขนส่งควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เช่น สถานี (ท่าเรือ) ตารางเวลาในการเดินทาง และอุปกรณ์ด้านความปลอดภัย เป็นต้น

นอกจากนี้ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีการดึงดูดความสนใจต่อนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการท่องเที่ยวตามลำน้ำมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการส่งเสริม โฆษณา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย นอกจากนี้ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมขนส่งควรร่วมมือกันในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขในด้านนี้ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อจะได้รับความไว้วางใจมากขึ้น ตลอดจนมีการควบคุมและมิโนบายในการพัฒนาที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวให้ดีขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายในประเทศไทยที่ต้องเดินทางโดยเรือเพิ่มมากขึ้น

5.5 ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ มีปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดบางประการเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล และในเรื่องของสถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่มีการกระจายตัว และการเดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำมีเรือที่ใช้ในการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันด้วยงบประมาณและระยะเวลาที่จำกัด จึงไม่สามารถที่จะเข้าถึงนักท่องเที่ยวระดับบางกลุ่มได้

5.6 แนวทางการวิจัยในอนาคต

เพื่อให้การศึกษาในครั้งต่อไปได้ผลการศึกษาถึงอุปสงค์การเดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำ มีความชัดเจนและมีความสมบูรณ์ที่สุด ผู้ที่จะทำการศึกษากครั้งต่อไปควรจะศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อจะให้เห็นความแตกต่างของงานวิจัยว่าอุปสงค์การเดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำระหว่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความแตกต่างกันมากน้อย

เพียงใด และมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยภาพรวมมากนักน้อยเพียงใด ดังนั้นในโอกาสต่อไปควรมีการปรับตัวแปรในด้านการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว และศึกษากลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น รวมทั้งเพิ่มสถานที่ในการเก็บข้อมูลของการท่องเที่ยวตามลำน้ำให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.7 สรุป

การศึกษากาวิเคราะห์อุปสงค์การเดินทางตามลำน้ำ เพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวตามลำน้ำ และศึกษาถึงการท่องเที่ยวและการขนส่งทางน้ำเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวภายในประเทศมีอิทธิพลอย่างไรต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ของโครงสร้างเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ภายในแบบจำลองสมการโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้น ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการเก็บแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 400 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ

“องค์ความรู้ใหม่ของงานวิจัยชิ้นนี้สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างพบว่าปัจจัยด้านการขนส่งเพื่อการท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลทางบวกต่ออุปสงค์เพื่อการท่องเที่ยวตามลำน้ำของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ”